Het Buitengebeuren

Op vrijdag 14 december kon ik eindelijk, na twee jaar, een punt zetten achter mijn tweedelige boek (biografie en partijen) over Frans Kuijpers. Ik e-mailde hem het volledige manuscript (250 pagina's) van Deel I, wetend dat ik nog wat toevoegingen zou moeten inlassen, maar hij kon het meenemen op zijn vakantie naar Egypte, waar hij rond Kerstmis zat, en bepaald niet om de verkiezingen op het Tahirplein in Cairo te volgen. Ik denk ook dat hij dat niet heeft gedaan en rustig in een boot de Nijl afgezakt is naar al het zuidelijker moois. Ik ben er zelf in 1981 geweest en het was bepaald indrukwekkend.
Kort daarna kreeg ik een e-mailtje van Raymund Stolze met het verzoek of hij een oud artikel van me uit het Zwitserse blad 'Die Schachwoche' over het beroemde probleem van de loper tegen vier paarden, in mijn boek 'Taktiek en techniek der Stukken' (1994) opgenomen als 'De sterkste loper aller tijden', op zijn site mocht zetten. Dat vond ik chique, want doorgaans wordt er gewoon geplunderd zonder bronvermelding. Ik vroeg als tegenprestatie de toezending van zijn boeken over Mikhail Tal en Hikaru Nakamura. We hadden telefonisch contact. Hij belde uit Berlijn voor mijn adres en beloofde mij de twee gevraagde boeken toe te zenden en dat zal hij ongetwijfeld doen. En passant vertelde hij me, dat Viktor Korchnoi, 81 jaar inmiddels, het niet goed maakte en misschien zelfs op sterven lag en dat schokte mij behoorlijk, want ik heb veel met Korchnoi meegemaakt.
Die week (19 december) werd ook de Euwe-Ring (2012) doorgegeven aan Cor van Wijgerden. De drager van de Ring mag zijn opvolger bepalen. Dat was in dit geval Genna Sosonko (2007). Eerdere dragers van de Ring waren Max Euwe (1977), Hans Bouwmeester (1983), Jan Timman (1991), Hans Böhm (1996) en Hans Ree (2001), een zeer illuster rijtje.
Bij het grote publiek is Van Wijgerden aanzienlijk minder bekend dan zijn beroemde voorgangers. De Rotterdammer (1950), een schipperskind, heeft ook nooit zulke aansprekende persoonlijke resultaten geboekt in toernooien. Hij werd bijvoorbeeld nooit grootmeester, maar hij is ontegenzeggelijk van grote waarde geweest voor het Nederlandse schaak, met name als trainer, (bonds)coach en schrijver.
Cor leidde een hele generatie talenten op: John van der Wiel, Friso Nijboer, Jeroen Piket, Loek van Wely, Jan Smeets, Daniël Stellwagen, Dimitri Reinderman en Erwin l'Ami werden stuk voor stuk grootmeester en zijn pupillen Gert-Jan de Boer, Piet Peelen, Coen Stehouwer, Peter Gelpke, Rudy Douven, Marcel Piket, Manuel Bosboom, Jeroen Bosch, Riny Kuijf, Merijn van Delft en Thomas Willemze werden internationaal meester. Ik hoop dat ik niemand vergeet in deze opsomming uit het hoofd.
Ook voor de meisjes/dames was hij van groot belang. Jessica (Derksen)-Harmsen, Heleen (Van Arkel)-De Greef, Mariette Drewes en Petra (Grooten)-Schuurman werden damesmeester (WIM), mede dankzij de training van Van

Wijgerden. Bovendien was hij enkele keren coach van het damesteam bij de Olympiades en daarin had hij met aanzienlijk meer problemen te maken dan zijn evenknie bij de mannen (Frans Kuijpers), want de dames wilden elkaar nog wel eens vinnig in de haren vliegen. Pas toen Corry Vreeken en Carla Bruinenberg zich niet meer voor het team wisten te plaatsen, werd het wat rustiger in zijn gelederen en ik mag dat zeggen, want ik ben er zelf bij geweest.
Ik pretendeer bepaald niet dat de lijst van zijn pupillen volledig is, maar de opsomming geeft wel aan, dat zijn aanpak op den duur vruchten afwierp.
Cor, die uit het onderwijs afkomstig was, ontwikkelde samen met Rob Brunia de zeer succesvolle 'Stappenmethode'. Dat was (en is) een vijfdelige serie, die ook in het Duits, Engels en Turks vertaald werd. De vellen met opgaven, die erbij hoorden, kent iedere jeugdspeler. De aanpak van Van Wijgerden leverde meer resultaat op dan de boeken van zijn voorganger, Berry Withuis, die met 'Jeugdschaak' in de jaren zeventig begonnen was om het niveau van jongeren naar een hoger plan te tillen.
Ik leerde Cor pas goed kennen tijdens de Europese jeugdkampioenschappen in Groningen vanaf 1979, toen John van der Wiel de titel voor zich opeiste. Hij begeleidde John toen. Daarna gingen John en ik op reis naar de Verenigde Staten voor het Open Amerikaans kampioenschap in Lone Pine (Californië), ook in 1979. John vertelde me toen dat Cor een uitstekende trainer was, maar wel streng. Drankgebruik en slaaptijden hield hij scherp in de gaten en daar hield John niet zo van. Ik ook niet en het is dus niet zo vreemd dat John en ik vrienden voor het leven werden. Ik heb zelfs gesproken tijdens de maaltijd ter gelegenheid van het huwelijk met zijn eerste vrouw, Maud.
Er is inmiddels een speciaal (dik) nummer van de 'Nieuwsbrief' (no. 81) van het Max Euwe Centrum (MEC) uitgebracht, waarin uitvoerig de lof over Van Wijgerden gezongen wordt door zijn leerlingen en dat verdient hij ook ten volle, maar er staat bijna geen kritisch woord over hem in en uit eigen ervaring weet ik, dat de laureaat niet altijd een gemakkelijk persoon was om mee om te gaan. Cor heeft een wat vreemd gevoel voor humor, een beetje sarcastisch, zou ik haast zeggen. Hij is beter in afkraken dan in prijzen, om het maar eens kort en bondig samen te vatten.
Ik heb vele jaren samen met IM Erik Hoeksema het boek over het Kersttoernooi in Groningen mogen maken. Die samenwerking verliep altijd vlekkeloos, behalve als Cor zich ermee bemoeide. Hij had altijd wel iets aan te merken op ons werk en dat meestal op de meest ongelegen momenten. Ik heb hem zelfs wel eens de perskamer uit gezet, niet omdat zijn opmerkingen geen hout zouden snijden, maar omdat hij gewoon in de weg liep en kennelijk niets begreep van de druk waaronder wij werkten en ik vond dat hij dat als schrijver moest weten.
Hij had toen al een paar deeltjes van de beroemde Euwe-boekjes over het eindspel bijgewerkt en in 1978 de Prisma-Jaarboeken van Hans Bouwmeester overgenomen, eerst samen met zijn voorganger (1979 en 1980, dat deeltje ook met zijn clubgenoot Leo Hofland) en vanaf 1981 tot en met 1983 alleen. Het

laatste deel in de reeks (1984) schreef hij samen met zijn leerling Coen Stehouwer.
Dat was een veel gelezen reeks, die in 1970 begonnen was, die bijna iedereen in zijn boekenkast had staan, maar ook veel werk voor weinig geld. Ik kan daar zelf van meepraten, want ik heb ook een Prisma-deeltje geschreven (1973), zij het niet over een schaker, maar over een dammer, toenmalig wereldkampioen Ton Sijbrands. Dat was een zeer succesvol boekje, maar meer dan 2.000 gulden voor 20.000 exemplaren heb ik er niet aan verdiend en naar ik mag aannemen, Cor dus ook niet aan de deeltjes die hij schreef. Het was schnabbelen geblazen om een behoorlijke boterham te verdienen, maar Cor werd bondscoach, een vaste aanstelling van de KNSB met een vast inkomen. Dat kwam hem goed uit. Hij begeleidde jeugdspelers naar toernooien en daar was hij heel goed in.
Het was 1976, toen hij zich voor de eerste keer voor de finale van het Nederlands kampioenschap in Leeuwarden wist te plaatsen. Hij werd gedeeld 6/7-de met Gert Ligterink (5½/11) achter 1. Jan Timman (8½), 2. Hans Ree (7½), 3. Hein Donner (7), 4. Fred van der Vliet (6½) en 5. Rob Hartoch (6). In 1977 werd hij gedeeld achtste met 5½ uit 13. Viktor Korchnoi werd toen kampioen. In 1980 werd hij achtste, weer in Leeuwarden, met 7 uit 13 (1. Jan Timman) en in Hilversum 1983 werd hij zevende (1. Jan Timman). Hij was in die dagen een vaste Top Tien-speler, maar steeds net niet goed genoeg om zich te kwalificeren voor het Olympiade-team.
In 1976 werd hij gevraagd om iets aan de jeugdopleiding van de KNSB te doen, maar op dat moment was hij zelf nog volop actief in het internationale toernooischaak. In 1978 werd hij benoemd tot internationaal meester. Dat gaf hem de nodige status. Hij gaf zijn baan in het onderwijs eraan en concentreerde zich in het vervolg alleen op talentontwikkeling.
Hij had geluk met zijn leerling John van der Wiel, die in 1979 in Groningen Europees kampioen bij de jeugd werd. In die tijd leverde hij ook waardevolle analyses aan voor het toernooiboek.
De jeugdopleiding ging in die dagen via de boeken ‘Schaken voor kinderen’ (1976), ‘Jeugdschaak’ (1972), ‘Juniorenschaak’ (1977) en ‘Schaak Zelf!’ (1980) van Berry Withuis, met de daaraan verbonden diploma’s, die razend populair waren bij de kinderen. Die opleiding kwam tot stand in een samenwerking van de KNSB met het warenhuis V & D en was buitengewoon succesvol. Deel II behaalde meer dan tien drukken(!) en werd ook in het Duits vertaald. Ik hielp Withuis twee keer bij het persklaar maken van zijn manuscripten.
Cor vond dat er didactisch nogal wat rammelde aan de aanpak van Withuis en begon met een eigen methode, die later zou uitmonden in de zogenaamde ‘Stappenmethode’, die hij van lieverlee ontwikkelde met Rob Brunia. Het ging eerst om een losbladige opleiding. Maar later werden de vellen gebundeld in boeken, waarmee de kinderen aan de slag konden. Per stap waren ook daaraan examens aan verbonden. De methodiek sloeg aan en de ‘Stappenmethode’ verdrong de aanpak van Withuis, zeker toen de KNSB er zijn zegen aan gaf. Een

hele generatie profiteerde van het werk van Cor, dat veel systematischer was dan dat van zijn voorganger en vooral uitblonk door zijn goed gekozen praktijkvoorbeelden. Cor leidde een hele nieuwe generatie op
Van Wijgerden als nieuwe, zevende Euwe-ringdrager lijkt me een goede keuze.
Natuurlijk kreeg ik in december de nieuwe 'Schachkalender' van mijn Duitse uitgever 'Edition Marco' toegestuurd. Ik ben daar al sinds 1985 op geabonneerd. Dit was de 30-ste uitgave ; dus ik mis er drie en die zijn helaas niet meer leverbaar. Mijn boek 'Aus erster Hand' (1994) bleek, zo bleek uit een advertentie in de 'Schachkalender', is bij de uitgeverij inmiddels afgeprijsd tot de dumpprijs van 8 euro en dat is geen goed teken. Voor de vorige uitgave (2012) van de 'Schachkalender' heb ik nog een bijdrage over het verblijf van de Franse schaker en componist Philidor in Oirschot/Best geschreven, gebaseerd op eigen onderzoek. Dat viel in goede aarde bij uitgever Arno Nickel. Hij heeft me niet betaald voor die bijdrage, maar zegde me een levenslang abonnement op zijn 'kalender' toe. Daar kan ik mee leven.
Mijn verjaardag (21 december) vierde ik thuis met mijn liefste vriendin Vlo en locale schaakmaatje Joost, die mij het werkelijk schitterende boek 'Chess Masterpieces' van George Dean cadeau gaf. Het gaat om een oogverblindend fraai geïllustreerd werk over het verzamelen van schaakstukken uit alle tijden en werelddelen, geschreven door één van de oprichters van Chess Collectors International (CCI), waarvan ik zelf jarenlang lid geweest ben. In die tijd heb ik Dean ook enkele keren ontmoet in Mönchengladbach en Hamburg, een man met een astronomische kennis op het gebied van de ontwikkeling van het schaakstuk door de eeuwen heen. Ik heb het boek in de dagen erna alleen maar vaak doorgebladerd en al snel kon ik concluderen, dat dit het mooiste schaakboek van mijn verzameling was en ik mag wel zeggen, dat ik vrijwel alle relevante naslagwerken over dat onderwerpen in huis heb. Aan lezen ben ik nog niet toegekomen, maar alleen al het bekijken van de fraaie kleurenfoto's van al dat moois was een feest.
Eigenlijk moest ik op zondag 23 december optreden als Kerstman bij het jeugdtoernooi in 'Burghplan'. Dat had ik al een keer of twintig gedaan en ik verheugde me er echt op, maar het ging mis. Op de een of andere manier liep ik een stevige griep op en zat er niets ander op dan Frits Schalij een dag van tevoren te bellen met de trieste mededeling dat ik niet kon komen. Snotterend lag ik onder de lakens.
Voor het eerst sinds ruim dertig jaar zat ik met Kerstmis ook niet in Groningen, maar gewoon thuis. Vroeger maakte ik daar het boek van het toernooi met Erik Hoeksema en sliep ik in het naast de toernooizaal gelegen 'Mercure'-hotel. Dat waren fantastische toernooien met als absoluut hoogtepunt de finale van het GMA-toernooi tussen Viswanathan Anand (Ind) en Mikhail Adams (Eng). Ik zat toen in de persdienst en zag dat mensen letterlijk op de stoelen klommen om het schouwspel te volgen. Het was ook adembenemend.

Later verloor het toernooi zijn sponsors en even leek het erop, dat Groningen helemaal geen Kersttoernooi meer zo krijgen, maar vooral door de inspanningen van Jan Colly en Piet Mulder bleef het toernooi bestaan, zij het op een veel bescheidener schaal. Er was geen geld meer voor een professionele persdienst.
Ik mocht een paar nachtjes blijven slapen bij mijn broer George en dat scheelde toch weer iets op het budget. Dat is jarenlang zo gegaan. Ik had mijn lieve nichtje Sophie wat bijgebracht op schaakgebied en samen fietsten we naar de toernooizaal, eerst naar 'De Harmonie' en later naar de campus van de universiteit, soms over nauwelijks verlichte spiegelgladde paadjes en dan moest ik haar maar zien te volgen. Met grote moeite lukte dat altijd, als zij haar tempo een beetje aanpaste aan dat van haar ouder wordende oom. Ze won bijna altijd, als ik er bij was. "Zou Ld6 beter geweest zijn?" en dat soort vragen in het aardedonker op een besneeuwd fietspad op een vreemde fiets. Oom zijn is niet altijd gemakkelijk en nu druk ik mij vriendelijk uit. Ik was altijd blij als we het pittige hellinkje naar de brug over het kanaal genomen hadden en we de fietsen in de schuur van mijn broer konden parkeren. Daar was het altijd gezellig en warm.
Dit keer was ik er dus niet bij, maar ik volgde het toernooi (9 grootmeesters en 23 meesters) natuurlijk wel via Internet en Teletekst. Het evenement werd op weerstandspunten gewonnen door de Armeniër GM Zaven Andriasian met 7 uit 9 voor de Oekrainer GM Alexander Kovchan, die vorig jaar het toernooi samen met de Westduitser GM Robert Hess op zijn naam schreef, en Sipke Ernst (Ned). Met een half punt minder volgden 3/5. GM Robin van Kempen (Ned), IM Filip Pancesvski (Mac) en IM Eric Hansen (Can). Onze Majhi Ankhit met een voor deze groep bescheiden rating (1984) deed het fantastisch en scoorde 5½ punt, hetgeen hem een vracht Elopunten oplevert. In het bijprogramma won GM John van der Wiel met 3-1 de match tegen Jorden van Foreest. Ik vond het sneu voor mijzelf dat ik er voor het eerst sinds jaren niet bij was.
Ik legde die dagen de laatste hand aan de nieuwjaarsquiz, die u op 14 januari voor de kiezen krijgt. Twan Kastelijn had ik gevraagd om de diagrammen te maken en dat was maar goed ook, want hij haalde er drie fouten uit, waarvoor ik hem dankbaar ben. Soms ben ik een echte sloddervos. Inmiddels zijn de correcties natuurlijk aangebracht, zodat u zich erop stuk kunt bijten en ik zeg op de voorhand, dat de quiz dit jaar bepaald niet gemakkelijk is. Het zal een hele klus worden alle 50 vragen binnen de gestelde tijdslimiet op te lossen. Een waarschuwing wordt vooraf weer gegeven tegen het gebruik van elektronische apparatuur. Dat bleek vorig jaar helaas nodig te zijn.
Vanaf 11 januari staat het Tata-toernooi in Wijk aan Zee op het programma. Het wordt het 75-ste in de reeks, Hoogovens en Corus meegerekend en voor mijzelf wordt het de 50-ste keer dat ik er bij ben. Ik ben benieuwd wat Jeroen van den Berg c.s. hebben verzonnen om dat jubileum te vieren, want ik ben al in het bezit van de 'Gouden Speld met Initialen' en dat was de hoogste onderscheiding

van het toernooi tot nu toe. Hoe het ook zij, ik verheug me nu al op het toernooi, waaraan zeven spelers van de Top-Tien deelnemen.
Rest mij alle leden een zeer voorspoedig 2013 toe te wensen.

Jules Welling